

Erbij horen en ertoe doen

Visie Sociaal Domein
Hilversum 2017-2021

Visie Sociaal Domein Hilversum 2017-2021

De gemeente Hilversum presenteert de *Visie Sociaal Domein Hilversum 2017-2021: Erbij horen en ertoe doen*. Het is een document waarin de inwoner centraal staat.

‘Het sociaal domein’ is de term voor alles wat te maken heeft met de sociale kant van het gemeentelijke beleid. Van jeugdhulp tot zorg, van welzijn tot werk en inkomen. De gemeente heeft sinds 2015 meer taken om die zaken samen met inwoners en maatschappelijke organisaties goed te regelen. Dat is zo vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet.

Als inwoners door problemen, ziekte of een handicap (tijdelijk) hulp nodig hebben op het gebied van jeugd, werk, inkomen of zorg dan kunnen ze op de gemeente rekenen. Die hulp regelt de gemeente via het Sociaal Plein samen met hen en met verschillende maatschappelijke organisaties. Zo wil de gemeente aan alle inwoners de mogelijkheid geven om mee te doen aan de samenleving. In welke vorm dan ook. Iedereen wil er immers bij horen en ertoe doen.

Omdat de gemeente deze extra taken nog relatief kort heeft, is veel nog in ontwikkeling. Dat is logisch en nodig. Samen ontdekken we hoe we dingen het beste kunnen organiseren. We noemen dit proces de ‘transformatie’. In de visie leest u hoe Hilversum dit in het sociaal domein wil aanpakken. En wat de belangrijkste aandachtspunten zijn voor de komende jaren.

Wat zijn onze uitgangspunten?

De eigen kracht centraal

Handelen vanuit mogelijkheden. Dat wat een inwoner zelf of met de mensen om zich heen kan oplossen heeft altijd de voorkeur. De gemeente helpt inwoner – waar mogelijk – zelfstandig problemen op te lossen.

Samenhang

De gemeente bekijkt de vraag van de inwoner in de samenhang met de rest van zijn/haar leven. Zijn er afspraken nodig over meerdere vormen van ondersteuning dan geldt het principe: 'één huishouden, één plan, één regisseur.'

De gemeente is het vangnet

Inwoners met een ernstige fysieke, verstandelijke of geestelijke beperking, inwoners die geen eigen inkomen kunnen verdienen of inwoners die in een onveilige situatie verkeren, kunnen rekenen op het vangnet van de gemeente.

Samenwerking

De gemeente werkt in het sociaal domein samen met veel verschillende partners. Er is ook een nauwe samenwerking met andere gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek. Het is efficiënter en voordeliger om gezamenlijk zorg en ondersteuning in te kopen

Voorkomen beter dan genezen

De gemeente investeert in preventie, omdat we hiermee kunnen voorkomen dat zwaardere vormen van ondersteuning nodig zijn. Ook wil de gemeente zorgen voor een goed aanbod van lichte vormen van zorg en ondersteuning die makkelijk toegankelijk zijn voor inwoners. Door eerder in te grijpen kunnen we voorkomen dat problemen erger worden.

De vraag is het vertrekpunt

De vraag van de inwoner is het uitgangspunt voor de gemeente bij het geven van informatie, advies en het bieden van ondersteuning. Voor de inwoner is duidelijk waar hij/zij wat kan vragen. Het feit dat de vraag centraal staat, betekent niet 'u vraagt- wij draaien'; het gaat om het samen vinden van een passende oplossing.

Maatwerk

Het is maatwerk om te bepalen hoe de kracht van een inwoner versterkt kan worden. Ook iemand met een beperking kan op andere gebieden wel krachtig zijn. En die kracht kan nog versterkt worden. De volgende vragen zijn daarbij leidend:

- Wat is de situatie?
- Wat is belangrijk voor u?
- Wat kunt u zelf?
- Wat kunnen we er samen aan doen?

Sturen op resultaten en kosten

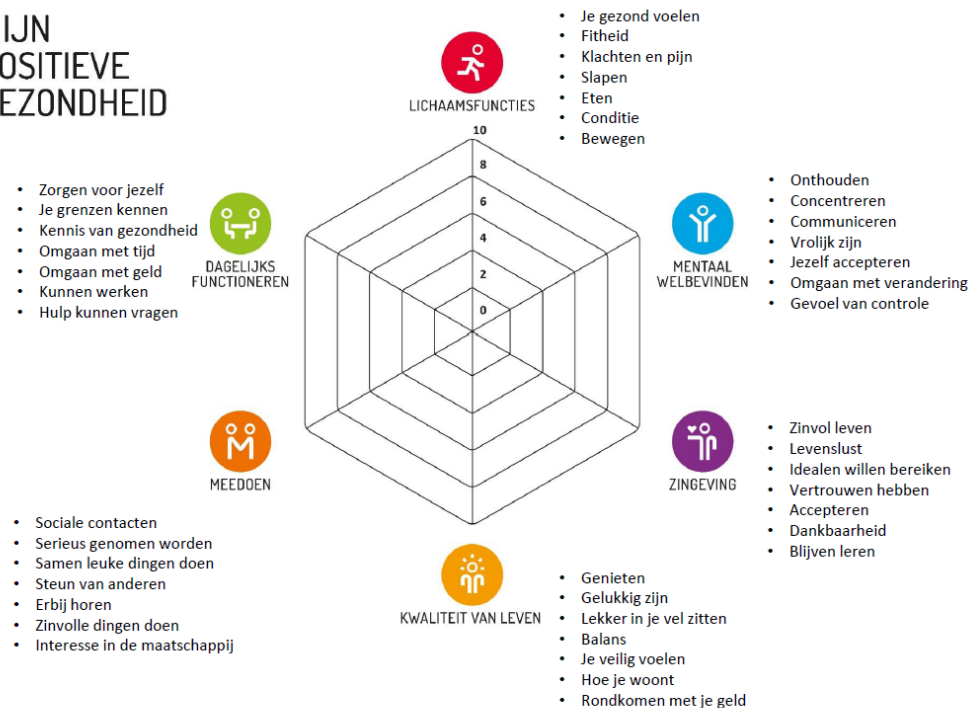
De gemeente stuurt op resultaat om de kwaliteit te waarborgen. Door inzicht in vraag en uitgaven kan de gemeente daarnaast goed inspelen op trends en ontwikkelingen in de maatschappij.

Wederkerigheid

De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om zorg en ondersteuning goed te regelen en te betalen. Maar verwacht tegelijkertijd ook iets van de maatschappij terug. Elke inwoner, elk bedrijf, elke organisatie kan - binnen zijn vermogen - een bijdrage leveren aan de Hilversumse samenleving.

Maatwerk en positieve gezondheid

MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

Welke ondersteuning nodig is, hangt af van de kracht van inwoner binnen zijn eigen omgeving. Het is maatwerk om te bepalen hoe de kracht van een inwoner versterkt kan worden. Hilversum wil daarbij verder kijken dan een beperking die iemand heeft op lichamelijk of psychisch gebied. Dat wat de mens 'krachtig' maakt, hangt af van zoveel meer.

Om inhoud te geven aan het begrip 'maatwerk' omarmt Hilversum het concept 'positieve gezondheid' van Machteld Huber. Volgens haar onderzoek zijn er zes dimensies die samen bepalen hoe iemand zich voelt: lichaamsfuncties, welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen aan de samenleving en dagelijks functioneren. Wat dat inhoudt ziet u in de figuur hiernaast.

De nieuwe definitie van gezondheid is: 'het vermogen van de mens om zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'.

Het is een definitie waardoor mensen zich in hun kracht aangesproken voelen en niet in hun zwakte.

Onze belangrijkste aandachtspunten

I. Gelijke ontwikkelkansen creëren

- Gezond en veilig opgroeien
- Zingeving
- Goed taalonderwijs
- Startkwalificatie

II. Stimuleren om meer voor elkaar te betekenen

- Stimuleren en ondersteunen vrijwilligers
- Stimuleren en ondersteunen mantelzorgers

III. Kansen op werk verbeteren

- Begeleiding inwoners en werkgevers naar/op werk
- Voldoende banen en goede match op aanbod

IV. Goed vangnet bieden

- Minimaregelingen en schuldhulpverlening
- Ondersteuning bij zelfstandig wonen
- Ondersteuning bij regie
- Veilig Thuis en crisishulp

De gemeente Hilversum heeft de komende jaren vier speciale aandachtspunten:

1. Gelijke ontwikkelkansen creëren.
2. Stimuleren om meer voor elkaar te betekenen.
3. Kansen op werk verbeteren.
4. Goed vangnet bieden.

Deze punten zijn niet toevallig gekozen, maar hangen direct samen met de belangrijkste trends en ontwikkelingen in de samenleving:

- Om de kosten voor de gezondheidszorg onder controle te houden, wordt het voorkomen van ziekte/problemen steeds belangrijker.
- Mensen leven langer en hebben langer ouderdomskwalen.
- Ook kwetsbare mensen blijven langer zelfstandig wonen.
- Onze samenleving wordt steeds diverser, onder andere door de vluchtelingenstroom.
- De arbeidsmarkt verandert door andere soorten werk, andere soorten contracten en concurrentie van goedkope arbeidskrachten uit andere landen.
- Het aantal mensen met complexe en zware schulden stijgt.

Gelijke ontwikkelkansen creëren

Gezond en veilig opgroeien In Hilversum zorgen we dat alle jongeren gezond en veilig kunnen opgroeien. We zorgen voor de basis met peuterspeelzalen, scholen en preventieve gezondheidszorg. Voor hen die een extra steuntje in de rug nodig hebben, zorgen we dat de jeugdhulp goed geregeld is.

Zingeving Door armoede bestaat de kans dat kinderen niet deel nemen aan sociale activiteiten en minder het gevoel hebben dat het leven zin heeft. Dit beperkt hun ontwikkelingskansen. Door de inzet van het jeugdsportfonds en het jeugdcultuurfonds ondersteunt Hilversum kinderen uit arme gezinnen bij hun ontwikkeling.

Goed taalonderwijs De taal machtig zijn, heeft een groot effect op opleidingsniveau en het krijgen van een baan. De gemeente Hilversum zorgt daarom voor een vroege signalering en behandeling van taalachterstanden. Zowel voor kinderen als voor volwassenen.

Startkwalificatie Voor het vinden van een betaalde baan is een startkwalificatie belangrijk. Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig is om kans te maken op een goede baan. Dat is een havo, vwo-diploma of een mbo-diploma op niveau 2. Daarom is en blijft het voorkomen van voortijdig schoolverlaten een speerpunt van Hilversum.

Stimuleren om beter voor elkaar te zorgen

Ondersteunen van vrijwilligers In Hilversum zijn duizenden vrijwilligers actief. Zij dragen bij aan een sterkere samenleving door hun inzet voor maatschappelijke, culturele en sportactiviteiten en voor een prettige leefomgeving. Deze mensen zijn van grote waarde voor andere inwoners van Hilversum.

De gemeente Hilversum zal hen de komende jaren extra ondersteunen. Bijvoorbeeld met een speciale verzekering en een vrijwilligerspremie voor werkzoekenden die vrijwilligerswerk doen. De gemeente werkt de ondersteuning verder uit in de nota Buurtgericht werken (begin 2017).

Ondersteunen van mantelzorgers In Hilversum zijn er naar schatting 4.000 mensen die zorgen voor hun naasten. Dat noemen we mantelzorg. Dit kan een zware belasting zijn. Om overbelasting en uitval te voorkomen, kunnen mantelzorger rekenen op ondersteuning van de gemeente. Het gaat om maatregelen op het gebied van:

- professionele ondersteuning voor mantelzorger;
- verlichting van mantelzorg;
- steun om maatschappelijk en financieel het hoofd boven water te houden.

Kansen op werk verbeteren

Begeleiden werkzoekenden naar werk De gemeente begeleidt inwoners die zelf geen baan kunnen vinden. In het *Meerjarenbeleidsplan Participatie (2015)* staat hoe Hilversum hen ondersteunt om een betaalde baan of een sociale werkplek te vinden. Ook als ze door persoonlijke omstandigheden of een beperking heel moeilijk aan de slag kunnen komen.

Begeleiden werkgevers De gemeente daagt werkgevers in Hilversum uit om hierin ook een verantwoordelijkheid te nemen. De gemeente wil werkgevers stimuleren om mensen met bijvoorbeeld een beperking in dienst te nemen. We noemen dit 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. De gemeente stimuleert dit bijvoorbeeld door de aanvraag van vergunningen zo eenvoudig mogelijk te maken. Via het Werkgeversservicepunt Gooi en Vechtstreek begeleidt de gemeente werkgevers bij het in dienst nemen van deze mensen.

Kunnen mensen echt geen betaalde baan vinden, dan is een sociale werkplek een optie. Deze ziet de gemeente Hilversum bij voorkeur in de buurt, waarmee een bijdrage geleverd kan worden aan de samenhang. Met maatschappelijke organisaties en inwoners bekijkt de gemeente op welke wijze we diverse inloop- en dagbestedingsactiviteiten kunnen bundelen en in de buurt kunnen aanbieden.

Goed vangnet bieden

Minimaregelingen De gemeente Hilversum heeft een groot aantal speciale regelingen voor mensen met een minimuminkomen. Door deze financiële ondersteuning, krijgen zij en hun kinderen betere ontwikkelkansen. Een goede communicatie is en blijft een belangrijk middel om zoveel mogelijk inwoners die recht hebben op deze regelingen te bereiken.

Aanpak schulden Het voorkomen van schulden is voor de gemeente Hilversum een belangrijk aandachtspunt. En als er schulden zijn, dan biedt Hilversum snelle toegang tot schuldhulpverlening voor een structurele verandering. Nazorg is daarbij belangrijk. Samen met de woningcorporaties werkt het Sociaal Plein daarnaast aan een verbetering van de aanpak om uithuiszettingen te voorkomen.

Ondersteuning bij zelfstandig wonen Niet alleen ouderen blijven in de toekomst vaker zelfstandig wonen, ook inwoners met een bijvoorbeeld verstandelijke en/of lichamelijke beperking. De gemeente kan dan individuele ondersteuning regelen en organiseren zoals huishoudelijke hulp, aanpassingen in de woning en ondersteuning bij vervoer en begeleiding. Zo kunnen mensen zichzelf weer redden. Als er veel problemen tegelijk spelen, dan helpen de medewerkers van het Sociaal Plein deze kwetsbare inwoners intensief.

Vangnet Voor de inwoners in een onveilige situatie, die toezicht nodig hebben bij het zelfstandig wonen (beschermd wonen), of die tijdelijk een opvangplek nodig hebben, gaan de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek de komende jaren nauwer samenwerken. Ook versterken de gemeenten de crisiszorg en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling via Veilig Thuis.

Hoe organiseren we het sociaal domein?

De komende vier jaar werkt Hilversum aan een optimale organisatie in het sociaal domein. Dit betekent concreet dat Hilversum inzet op de realisatie van:

- 1. Buurtnetwerken in heel Hilversum**
Deze buurtnetwerken ondersteunen een gezonde, sterke en sociale samenleving. Inwoners kunnen in Hilversum fijn leven, voelen zich betrokken en verbonden en kunnen mee doen aan die samenleving.
- 2. Zorgnetwerken in heel Hilversum**
Deze zorgnetwerken bestaan uit alle organisaties en beroepskrachten die inwoners kunnen ondersteunen als ze hulp nodig hebben.
- 3. Nog betere dienstverlening Sociaal Plein**
Het Sociaal Plein is het loket van de gemeente. De medewerkers daar zorgen voor informatie, advies en toewijzing van hulp. Ze stemmen hiervoor af met de buurtnetwerken en de zorgnetwerken. Zodat inwoners de hulp krijgen die bij ze past. Lichte ondersteuning waar het kan, zwaardere ondersteuning waar het moet. Maatwerk noemen we dat. Het Sociaal Plein heeft nu twee jaar ervaring opgedaan met de nieuwe taken en verbetert de dienstverlening de komende jaren verder.

Buurtnetwerken

De gemeente wil veel nauwer samenwerken met de inwoners maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Dit noemen we co-creatie. Dat wat inwoners belangrijk vinden in hun buurt of wijk, staat daarbij centraal.

Het doel van sterke buurtnetwerken is dat inwoners meer samen regelen. De gemeente ondersteunt hen daarbij. Dat gaat niet alleen over het sociaal domein, maar ook om openbare ruimte, leefbaarheid, veiligheid, sport of cultuur. Hoe dat precies werkt, kan per buurt verschillen. Elke buurt heeft immers z'n eigen bijzonderheden.

In heel Hilversum werken nu al buurtcoördinatoren van de gemeente die bestaande buurtnetwerken helpen. En via het nieuwe welzijnswerk ondersteunt de gemeente inwoners en vrijwilligers. Zo werken de maatschappij en de gemeente samen aan een gezonde, sterke en sociale samenleving. Partnerschap noemen we dat.

Begin 2017 presenteert de gemeente Hilversum een beleidsnota over dit 'buurtgericht werken'. Daarin staan de plannen van de gemeente verder uitgewerkt.

Zorgnetwerken

Het is belangrijk dat huisartsen, wijkverpleegkundigen en andere beroepskrachten van zorgorganisaties goed met elkaar samenwerken in de wijk. Daarom vormen we in Hilversum zorgnetwerken. Daarin maken deze 'zorgpartners' afspraken over hoe ze inwoners het beste kunnen helpen. Samen herkennen ze wat nodig is en ondernemen ze actie. Het kan zijn dat een inwoner geholpen is met activiteiten in het buurthuis, het kan ook zijn dat er meer hulp nodig is. De zorgpartners bepalen samen met de inwoner wat passend is bij de situatie.

In alle wijken maakt de gemeente in de komende periode afspraken over de inrichting van de zorgnetwerken. Zijn er bijvoorbeeld vaste medewerkers per wijk nodig? Ook kijkt de gemeente of zorgorganisaties bijvoorbeeld gebouwen kunnen delen of dat ook inwoners die geen cliënt zijn toch bij hen terecht kunnen voor activiteiten. Mensen met een beperking worden zo meer onderdeel van de maatschappij. We noemen dat een 'inclusieve samenleving'.

Al werkend willen we de optimale samenwerkingsvorm ontwikkelen. Door dingen te proberen, ontdekken we wat er wel en niet werkt. In een aantal wijken is al een zorgnetwerk (aan het) ontstaan, in andere wijken moet nog begonnen worden.

Sociaal Plein

Het Sociaal Plein speelt de centrale rol tussen de buurtnetwerken en de zorgnetwerken. Het Sociaal Plein werkt met de netwerken samen en informeert en adviseert inwoners als zij problemen ervaren en regelt passende ondersteuning als dat nodig is.

Als inwoners een ernstige fysieke, verstandelijke of geestelijke beperking hebben, geen eigen inkomen kunnen verdienen of in een onveilige situatie verkeren, dan kunnen zij rekenen op het vangnet van de gemeente.

In de komende periode maakt het Sociaal Plein de dienstverlening efficiënter en effectiever. Informatie, advies en ondersteuning op maat, passend bij de persoonlijke situatie van de inwoner is daarbij het doel. Het Sociaal Plein wil problemen ook meer in samenhang oplossen. Zo willen we inwoners met bijvoorbeeld een beperking of psychische problemen zoveel mogelijk in eigen leef- en werkomgeving ondersteunen.

Een belangrijk aandachtspunt is om te zorgen dat iedereen in Hilversum het Sociaal Plein kent en weet waarvoor ze hier terecht kunnen. Dit geldt zowel voor inwoners als voor partnerorganisaties binnen het sociaal domein.

Daarnaast heeft Hilversum aandacht voor inwoners die het lastig vinden om een gesprek te voeren bij het Sociaal Plein of hun vraag moeilijk onder woorden kunnen brengen. Voor deze inwoners zorgt de gemeente dat er cliëntondersteuning (onafhankelijke hulp) beschikbaar is.

Financieel

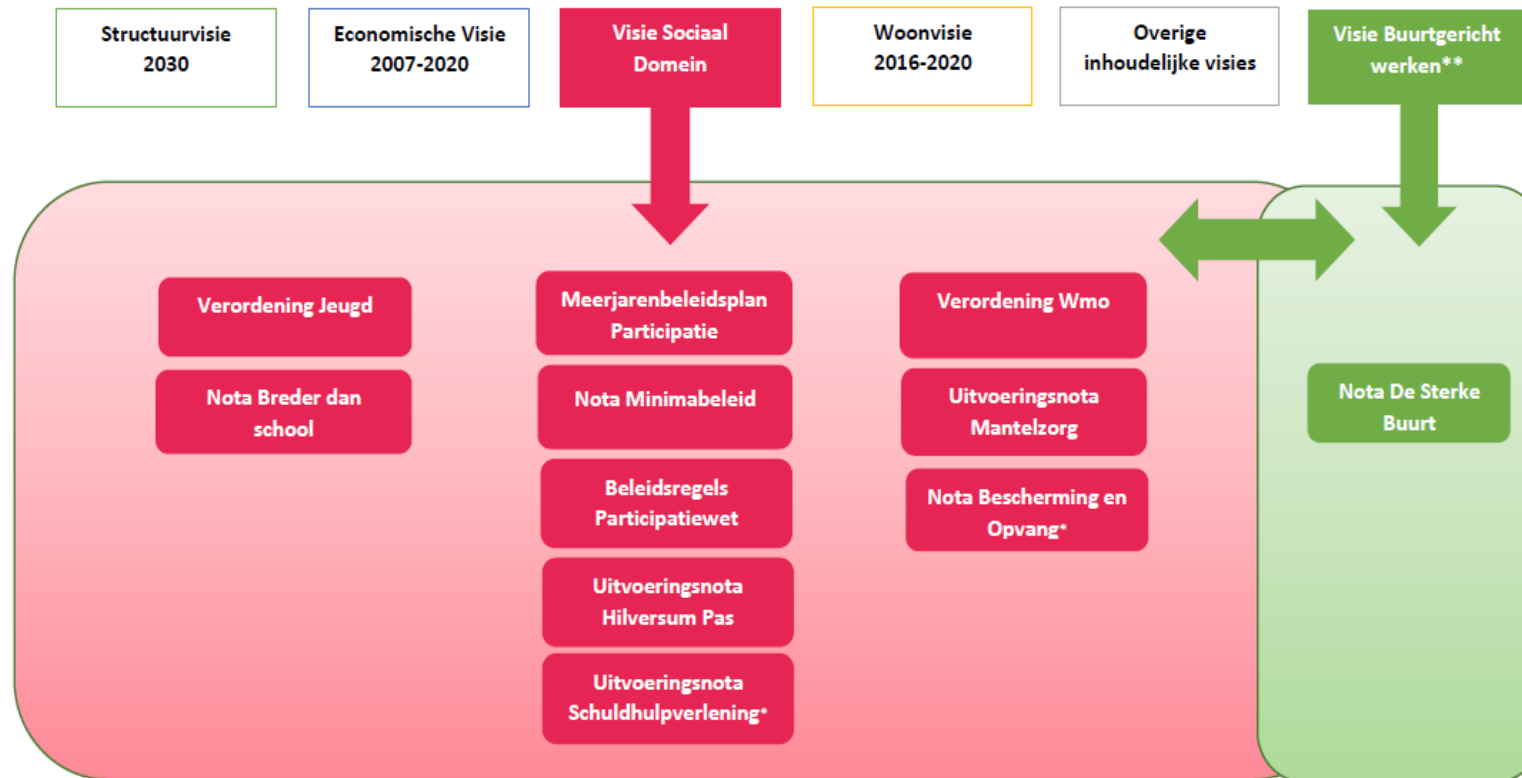
In het sociaal domein gaat veel geld om. De helft van het gemeentelijke budget is bestemd voor uitkeringen, ondersteuning van inwoners bij het vinden van werk, jeugdhulp en ondersteuning bij zelfstandig wonen en leven.

Omdat er nog veel verandert in het sociaal domein stelt de gemeenteraad jaarlijks vast welke keuzes er nodig zijn. Door het effect van deze keuzes goed te onderzoeken, kan de raad hier de keuzes voor de toekomst weer op afstemmen. Deze aanpak past bij de transformatiefase waar wij de komende jaren nog volop in zitten.

De transformatiefase brengt ook risico's met zich mee. Niet alle uitgaven kunnen worden voorzien. En er kan ook niet voorspeld worden hoeveel mensen gebruik maken van de ondersteuning van de gemeente. Daarom heeft de raad naast de budgetten uit de begroting extra geld voor het sociaal domein beschikbaar gesteld. Dit noemen we de 'bestemmingsreserve'. De gemeenteraad moet altijd goedkeuring geven voor de inzet van dit geld.

Kaders, beleid en uitvoering

De gemeenteraad van Hilversum stelt met de *Visie Sociaal Domein Hilversum 2017-2021* het integrale kader vast voor het sociaal domein en is daarnaast verantwoordelijk voor de financiële kaders (begroting en eventuele bijstellingen). Binnen de gestelde kaders is het college verantwoordelijk voor de uitvoering.

*Wordt in samenhang met de Visie Sociaal Domein door de raad behandeld.

**Verwacht begin 2017